

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 17–18 березня 2016 року)

Суми

Сумський державний університет

2016

международной научно- практической конференции, посвященной 30-летию КарГУ им. Е. А. Букетова: Часть 2.-Караганды: Изд. КарГУ, 2002. – С. 391-393.

КОНЦЕПТ *GELD*. БАЗОВІ ОЗНАКИ ПОНЯТТЕВОГО ШАРУ. СИСТЕМНИЙ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТИ

Драч Ю. С.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Єгорова О. І.

Тришарове моделювання концепту з позицій семантико-когнітивного підходу (В. І. Карасик, А. М. Приходько, М. В. Піменова, З. Д. Попова, Й. А. Стернін та ін.) починається з аналізу центрального, поняттєвого шару концепту як такого, що відображає фактуальну (найбільш загальну та генералізовану) інформацію про денотат і актуалізує звернення до аналізу словникових статей [1] з метою ідентифікації концептуальних ознак поняттєвого рівня концепту *GELD* у німецькомовній картині світу.

До ядра номінативного поля базового вербалізатора концепту, – лексеми *Geld*, – належить одиниця *Zahlungsmittel*, що актуалізує базову концептуальну ознаку «*платіжний засіб*», а до ближньої периферії поля належать алоніми *Summe, vom Staat/staatlich, Münzen, Banknoten*, що концептуалізують гроші як *матеріалізовані грошові знаки, сукупність* яких регулюється *державою*. До дальньої периферії відносяться лексеми *Geldkurs, Betrag, Aktiva, allgemein, geprägt, gesetzlich* деталізують функціональну сферу буття денотата. Виявлені на базі аналізу дефініційних текстів семантичні множники *Verpflichtung* та *Verbindlichkeit* концептуалізують ознаку «*відповідальність*», оскільки гроші співвідносяться з обов'язками як з боку громадян (сплата податків для наповнення держбюджету), так і з боку держави (розумне використання фінансових ресурсів, своєчасні виплати заробітних плат, забезпечення стабільності валютного курсу, тощо).

Таким чином, у німецькомовній лінгвокультурі гроші передусім розглядаються як засіб оплати товарів чи послуг, тож першорядною експлікацією концепту постає функціональна сторона денотата. Другорядними віхами осмислення грошей виступають їх фактична

форма вираження, кількість та зв'язок з державністю, відповідальність за ефективне використання фінансових ресурсів.

Вивчення вербальної фіксації когнітивного досвіду традиційно проводять у руслі системно-функціонального підходу, у рамках якого системні вербалізатори концептів зафіксовані у лексикографічних джерелах і їх розуміють як такі, з якими концепт асоціюється у більшості представників лінгвокультури та які знаходять своє відображення у номінативному полі концепту, а функціональний аспект дослідження вербалізації концептів, передбачає звернення до дискурсу як безпосередньої сфери функціонування концептів у людській комунікації. Зважаючи на це, доцільним є вивчення засобів актуалізації концепту на функціональному рівні на матеріалі дискурсу одного з найвпливовіших політиків сучасності – А. Меркель, у політичному дискурсі якої актуалізується фреквентативне оперування концептом *GELD* актуалізується через одиниці типу *Euro, Prozent, Millionen, Milliarden, Zahl, Geld, Staatsschuldenkrise, Finanzkrise, Finanzierung, Preis, Finanz, Finanzen, Fonds, Summe, Betrag, Zahlungsmittel* та ін.

Важливо зазначити, що лінгвокультурною рисою концептуалізації грошей в німецькомовному дискурсі є їх безпосередній зв'язок з національною формою вираження – валютою (*Euro*), а типовою ознакою політичного дискурсу А. Меркель вважаємо її константну референцію до кількісного (*Millionen, Milliarden, Prozent*) вимірювання грошей.

У рамках порівняльного аналізу системних та функціональних актуалізаторів концепту *GELD*, було визначено, що концептуальні ознаки, репрезентовані на системному рівні, є генералізованими (гроші – «*платіжний засіб*», гроші як *матеріалізовані грошові знаки, сукупність* яких регулюється *державою*) і специфікуються на функціональному рівні (*Euro, Finanzierung, Investitionen* та ін.).

Неоднорідність об'єктивації спостерігається і на векторі квантитативної репрезентації денотата: на поняттєвому рівні гроші осмислюються у термінах сумарності і невизначеної кількості (*Summe, Betrag*), тоді як типовим для політичного та економічного дискурсів вважаємо оперування поняттями точної і приблизної кількості (*Millionen, Milliarden*).

Перспективою подальшого вивчення вважаємо аналіз асоціативно-образного та валоративного шарів концепту на матеріалі різних типів дискурсів.

1. Кобякова І. К. Семантична ідентифікація та квантитативні параметри концепту QUANTITY в англійській мові / І. К. Кобякова, О. І. Єгорова // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія "Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов", 2011. – №954. – С. 94–102.

ФОРМУВАННЯ ВІДОНІМНИХ НЕОЛОГІЗМІВ ЗА УЧАСТІ ТРАДИЦІЙНИХ І НОВИХ СЛОВОТВОРЧИХ ЕЛЕМЕНТІВ

Єнікеев Д. С.

(Запорізький національний університет)

Науковий керівник – ст. викладач Ємельянова В. Н.

Дослідження дериватів, що походять від власних імен, дозволяє визначити шляхи і способи їхнього утворення, виявити моделі формування цих лексичних одиниць. Аналіз зібраного нами фактичного матеріалу свідчить про перевагу афіксального, головним чином суфіксального, способу вербокреації у формуванні відонімних дериватів. Для творення відонімних дериватів традиційно використовують словотворчі елементи, що з давніх давен слугують засобами вербокреації. Аналіз дериватів, створених від онімів, свідчить про те, що найпродуктивнішими афіксами, що беруть участь в їх творенні є суфікси *-an*, *-ism*, *-ist*. Так, за допомогою суфікса *-ism*, що має первинне значення "теорія, доктрина, вчення, напрямок", останнім часом було створено чимало неологізмів, наприклад, *Atlanticism* – "доктрина, що передбачає політичну й економічну інтеграцію США та країн Європейського Союзу", *Europeanism* – "доктрина, політичний рух, метою якого є подальша інтеграція країн Євросоюзу", *Kerryism* – "політична й економічна доктрина державного секретаря США Джона Керрі", *Schwarzeneggerism* – "вміння прилаштуватися до швидкоплинних політичних вимог; вміння швидко змінювати галузь діяльності". Слід зазначити, що суфікс *-ism* має здатність утворювати деривати зі стилістично нейтральним значенням (наприклад, *Atlanticism*, *Europeanism*), а може надавати створеним за його участю похідним лексемам зневажливу конотацію (наприклад, *Brezhnevism*, *bin Ladenism*, *Wahhabism*).

Суфікс *-ism*, що функціонує у складі слів *dialectism*, *neologism*, *slangism*, має значення "лексична одиниця; слово". За участю цього